

АГОП МЕЛКОНЯН

ОПИТ ЗА РАЗЯСНЕНИЕ

chitanka.info

У нас вече не се спори за необходимостта да се издава научна фантастика, за спецификата ѝ, за нейната възпитателна роля, особено сред младите читатели. С усилията на водещите в това отношение издателства, подкрепяни все по-активно от периодиката, първоначалният глад за научнофантастично четиво беше постепенно задоволен. Но нещо все още ни липсваше.

От много години десетките хиляди приятели на научната фантастика у нас очакваха периодично издание за българска и преводна фантастика, за теория, история и критика на фантастиката, придружено със статии върху различни прогностични проблеми; мечтаеха за сборник, в който да има поезия и хумор с научнофантастичен вектор, в който да откриват нови имена и където да се реализират младите дарования в тази трудна, но обичана литературна разновидност.

С тази задача се зае издателство „Народна младеж“. Преди всичко защото сборникът ще се прави от млади хора — писатели, литературоведи, публицисти. И освен това ще бъде предназначен за младите читатели, които ще живеят и работят в третото хилядолетие. Логично е тогава този ангажимент, да се поеме от младежкото издателство.

На пръв поглед задачата изглеждаше като че ли проста — по света има десетки периодични издания и бихме могли да се поучим от чуждия опит. После се оказа обаче, че точно такъв сборник, какъвто искаме да бъде нашият, не излиза никъде. Не е списание — обемът и периодичността му веднага го изваждат от тази категория. Не е антология, не е литературен алманах, не е литературно-публицистичен дайджест. Пък и защо да подражаваме?

Искахме този сборник да няма категорично очертани контури, а да се докосва до всичко (или почти всичко), което пряко или косвено засяга фантастиката. Разбира се, подобно желание е прекалено амбициозно, за да може да бъде реализирано докрай. Но когато го има като пътепоказател, шансовете за успех са винаги по-големи.

„Фантастиката е художествената патерица на науката“ — казва Артър Кларк. „Ние сме за, фантастиката без брегове“ — настояват братя Стругацки. Между тези две диаметрално противоположни мнения се разпростира цялостен спектър от възгледи и убеждения и всяко едно от тях е и защитимо, и уязвимо. Но в литературата всеки

творец има право на свое собствено кредо, затова оставихме настрана догмите и личните вкусове, за да ви представим живия и пъстър букет на съвременната фантастика — и научна, и приказно-митологична, и социално-философска, и криминално-приключенска.

В този сборник читателят ще открие нови имена на млади наши автори, някои от които правят своя дебют. Всяка среща с публиката е един риск и те вероятно разбират това. Риск поемаме и ние, като поставяме един до друг толкова различни по стил и търсения творци, при това в съперничество със световноизвестни имена. Убедени сме обаче, че изявата ще стимулира авторските им амбиции и едновременно ще докаже на скептиците, че няма място за нихилизъм и че младите могат да имат оправдано самочувствие; че се вглеждат в примамливия хоризонт на голямата литература и няма защо да се чувствуват неловко в компанията на по-старите събратя по перо.

Подборът направихме от огромно количество разкази; някои от тях бяха готови за публикуване, над други трябваше да се потрудим, трети останаха в папките в очакване на следващите сборници или завинаги. Към съставителя вероятно ще бъдат отправени упреци, ще има и недоволни. В защита можем да кажем само едно: повярвайте в нашата искрена добромерност.

Статиите по теория и история на научната фантастика засягат главно национални проблеми. И това е оправдано — у нас все още няма цялостно и задълбочено изследване върху спецификата и художествената еволюция на българската фантастика (колкото и парадоксално да звучи, такъв труд е публикуван в Белгия!). И отново ще срещнем имена на млади автори, които — поради липса на трибуна — досега оставаха скрити от очите на масовия читател. Същото се отнася и за прожекциите на първите научнофантастични филми у нас, и за първите издавани фантастични книги. Разгръщайки тези страници, изпълнени с доста любопитни факти, ще се убедим, че сега ние се опитваме да реализираме една отколешна мечта на българина.

Що се отнася до преводната фантастика, върху всеки подбор стои печатът на нечий вкус и следователно може да бъде обсъждан критично. Постарахме се да изберем по-малко известни у нас автори или по-малко известни техни произведения. Такива ще бъдат амбициите на сборника и по-нататък. А рубриката „Златни звезди“ е малко по-особена; тя е за разкази, класически в жанра, публикувани у

нас отдавна и поради тази причина непознати на най-младите читатели.

Трудно се подбира фантастика и това е обяснимо. В световен мащаб се издава огромна по количество продукция, но в по-голямата си част на доста посредствено равнище. Що се отнася до майсторите, техните по-интересни произведения читателят вече познава от книги или от научнопопулярните списания. Търсенето на по-малко известни имена често ни сблъсква с порнографски, открито милитаристични или крайно реакционни произведения. Затова всеки съставител, верен на високите художествени критерии и безкомпромисен към всякакви идеологически спекулации, изпада в затруднения, когато подбира фантастика от света на капитализма.

Част от сборника е посветена на прогностични проблеми. Не искахме да бъдат строго научни публикации, а равностойни на поразяващия въображението свят на фантастиката. През следващия век вещественото обкръжение на човека ще бъде съвсем различно, но какъв ще бъде самият човек? Ето кой е гордиевият възел на всеки опит да се надникне в утрешния ден и за неговото разплитане хората твърде много залагат на фантастиката.

С това в общи линии се изчерпва нашият „опит за разяснение“. До заглавието на този сборник стои цифрата 1. Тя и оправдава, и задължава. Оправдава, защото е опипване на периметъра, където е златоносната жила, и като всяко начинание неминуемо носи белега на несъвършенство. И задължава, защото след нея следва безкрайна редица от цели числа, всяко по-голямо от предходното, и значи на сборника му предстои дълго и трудно изкачване нагоре. Непременно нагоре!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.